

ДЕТЕРМІНАНТИ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТОНІКИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті представлено сутність і значення фінансової архітектури підприємств. Виявлено мікроекономічні та макроекономічні чинники впливу на формування фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств. Обґрунтовано основні напрями побудови фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств.

Ключові слова: фінансова архітектура, телекомунікаційні підприємства, фінансові ресурси, фінансові ризики, мікроекономічні чинники, макроекономічні чинники, фінансова безпека.

Постановка проблеми. Галузь телекомунікацій має стратегічне значення для забезпечення сталого розвитку багатьох галузей національної економіки. Конкурентоспроможне функціонування телекомунікаційних підприємств потребує пошуку та впровадження нових підходів щодо прийняття управлінських рішень з питань фінансування їх діяльності. Значним викликом в умовах фінансової турбулентності та кризових економічних явищ у національній економіці є питання фінансового забезпечення підприємств.

Обмеженість доступу до зовнішніх джерел фінансових ресурсів та певні внутрішні фінансові дисбаланси створюють сприятливе середовище для виникнення фінансових загроз діяльності підприємств. За сучасних умов, досягнення безпечного фінансового стану телекомунікаційних підприємств визначатиметься їх фінансовою архітектурою.

Слід зазначити, що важливим у системі фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств є ідентифікація чинників та етапів її побудови, що має взаємозв'язок із рівнем фінансової безпеки. У зв'язку з цим виникає необхідність вивчення основних теоретико-методологічних засад побудови фінансової архітектури підприємств та визначення макроекономічних та мікроекономічних чинників, що впливають на ефективність фінансової діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальні тренди побудови фінансової архітектури підприємств, особливості їх фінансового забезпечення та фінансової безпеки презентовані у наукових працях таких вчених, як О. Глущенко, А. Гриценко, О. Гудзь, І. Зеліско, М. Лукашевич, О. Луцишин, О. Сосновська, П. Стецюк та інші. Проте, незважаючи на вагомий теоретико-методологічний базис досліджень даної наукової проблематики, потребує обґрунтування питання фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств для прийняття оптимальних управлінських рішень з метою підвищення рівня їх фінансової безпеки.

Метою статті є ідентифікація макроекономічних та мікроекономічних чинників та визначення етапів побудови фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств, що впливають на ефективність їх фінансової діяльності та стан фінансової безпеки.

Виклад основного матеріалу. Поняття фінансової архітектури виникло наприкінці 90-х років ХХ ст., у зв'язку з необхідністю реформування існуючої фінансової архітектури. Логічним є питання уточнення поняття «фінансова архітектура» та «фінансова архітектура»,

оскільки у науковій літературі ототожнюють такі поняття. З цього приводу О. Глущенко зазначає, що «архітектура» та «архітектоніка» є близькими поняттями, але відмінність між ними полягає у визначенні ролі ієрархії під час розкриття сполучення між елементами, що утворюють, як архітектуру, так і архітектоніку. Поняття «архітектура» передбачає певну ієрархічність у сполученні між її елементами.

Архітектоніка, навпроти, передбачає розгляд розташування елементів та сполучень між ними. Одним з різновидів таких зв'язків є ієрархія, це дає змогу дійти висновку, що поняття «архітектоніка» є ширшим ніж «архітектура» за рахунок більш широкого спектру сполучень між складовими елементами. У відповідності до цього можна констатувати, що поняття «фінансова архітектоніка» є ширшим ніж «фінансова архітектура» [2].

Професор А. Гриценко приділив значну увагу поняттю «архітектоніка» та сформулював предмет архітектоніки і основні закони її функціонування [3]. А. Гриценко зазначав, що формування нової фінансової системи відбувається у рамках визначеної інституційної побудови – інституційної архітектоніки. Наголошуючи на відносній самостійності та взаємопроникненні фінансової та економічної складової цілісної системи, вчений пропонує розглядати дефініцію фінансово-економічна архітектоніка, як стійкий взаємозв'язок економічних та фінансових елементів системи [4].

Професор З. Луцишин розглядає фінансову архітектоніку, як «сукупність окремих найбільш інтегрованих сфер і ланок національних фінансових систем, функціональних форм організації валютних відносин та світових фінансових організацій, що забезпечує наднаціональне регулювання з метою посилення стійкості світових фінансових ринків, національних валютних ринків на основі принципів і механізмів ринкового та поза ринкового розподілу і перерозподілу світових фінансових ресурсів та капіталу» [6]. Поряд з цим, автор О. Глущенко під фінансовою архітектонікою розглядає «структуру фінансової системи, яка відповідає її внутрішній сутності та забезпечує ефективне функціонування системи формування, накопичення та руху грошових фондів». На думку автора, введення в понятійний апарат фінансової теорії терміну «фінансова архітектоніка», як специфічної категорії, що описує принципи побудови фінансової системи, «дасть змогу визначити загальну динаміку фінансової системи, вектори її розвитку та напрями змін для досягнення певних суспільних цілей» [2].

Найбільш вагомим та сутнісно наповненим є визначення професора П. Стецюка [7], який вважає, що застосування цього поняття правомірне стосовно більшості відкритих соціально-економічних систем – підприємства, галузі економіки, території, національної економіки, регіональних та глобальних фінансових систем. З огляду на це, фінансова архітектоніка підприємства являє собою логічну структурування складових його фінансової діяльності, що забезпечує їх найбільш оптимальне співвідношення, а також враховує зовнішні економічні домінанти та імперативи, і через реалізацію фінансових управлінських рішень дозволяє ефективно впливати на весь відтворювальний процес.

Зеліско І. та Сосновська О. під фінансовою архітектонікою розуміють сукупність взаємозалежних та взаємопов'язаних елементів фінансового середовища підприємств зв'язку, логічна структурація яких буде сприяти підвищенню ефективності їх фінансової діяльності у контексті розробки та реалізації управлінських рішень щодо оптимізації фінансових ризиків для досягнення фінансової безпеки [5].

Важливим етапом побудови фінансової архітектоніки підприємства є визначення фінансових інтересів економічних суб'єктів, які в умовах фінансової нестабільності будуть мати пряму залежність з головною метою функціонування підприємства, вибором складових елементів фінансової архітектоніки та упорядкуванням їх взаємозв'язків.

Моделі визначення головної мети підприємства: модель максимізації прибутку (виходячи з засад класичної економічної теорії та маржиналістської теорії фірми), модель мінімізації трансакційних витрат (базується на теоретичних засадах неінституціоналізму Р. Коуза), модель максимізації обсягів продажів, модель максимізації темпів росту підприємства, модель забезпечення конкурентних переваг, модель максимізації доданої

вартості та модель максимізації ринкової вартості підприємства [1]. Кожна з існуючих моделей є самостійною та пропонує конкретну мету функціонування підприємства, яка може бути пріоритетною для того чи іншого підприємства на різних етапах його життєвого циклу.

Отже, вважаємо доцільним охарактеризувати макроекономічні та мікроекономічні детермінанти фінансової архітектури підприємств зв'язку, під якими будемо розуміти сукупність чинників та стійких характеристик внутрішнього та зовнішнього фінансового простору, які безпосередньо впливають на особливості побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку та безпеку їх фінансової підсистеми в умовах невизначеності економічного середовища.

Мікроекономічні чинники побудови фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств передбачають комплексне врахування чинників внутрішнього бізнес-середовища підприємств, до яких слід віднести наступні:

стадія життєвого циклу підприємства, як чинник експансії або рестрикції його фінансових можливостей щодо мобілізації фінансового капіталу;

організаційно-правова форма підприємства, вибір якої обумовлює можливості щодо додаткових джерел залучення фінансових ресурсів;

стійкість фінансового стану підприємства, як умова його кредитоспроможності та інвестиційної привабливості;

конкурентні переваги підприємства на ринку капіталу, як результат позитивної кредитної історії та співпраці з надійними фінансовими партнерами;

якість внутрішньої системи інфокомунікаційного забезпечення, як інструменту створення інформаційного продукту щодо можливості залучення фінансових ресурсів;

ефективне корпоративне управління, метою якого є оперативне вирішення внутрішніх агентських конфліктів на основі підвищення якості комунікацій та внутрішнього корпоративного контролю;

організація фінансового менеджменту на підприємстві, належний рівень якої буде сприяти раціональному вибору джерел фінансування та забезпеченню ефективності фінансової діяльності;

оптимальна структура капіталу, що передбачає визначення такого співвідношення використання власного та позикового капіталу, при якому забезпечуються оптимальні пропорції між рівнем фінансової рентабельності та фінансової безпеки підприємства.

структура власності, як інструмент регулювання процесів фінансування на підприємстві [5].

Макроекономічні чинники фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств формуються на рівні глобальної та національної економіки, отже вимагають пошуку адаптаційних механізмів підприємства до актуальних фінансових трендів світової економіки. При цьому система фінансової безпеки телекомунікаційних підприємств має також передбачати використання можливостей зовнішнього середовища та одночасно вміти своєчасно нейтралізувати його потенційні загрози.

Найбільш поширеним у науковій літературі підходом до якісної оцінки впливу зовнішнього середовища діяльності підприємств є PEST-аналіз (дослідження чотирьох груп факторів: P – policy, E – economy, S – society, T – technology), що надає можливість сформулювати цілісне уявлення про чинники макросередовища. Слід зазначити, що використання PEST-аналізу є універсальним методом ситуаційного аналізу для будь-якого телекомунікаційного підприємства [5].

Політична складова представлена органами державної влади, діяльність яких визначає цілі та напрями розвитку суспільства, його ідеологію, зовнішню та внутрішню державну підтримку у різних сферах. Політична ситуація в країні має вагомий вплив на розвиток галузей економіки та ділову активність підприємств. Правова складова включає закони та правові акти, що встановлюють допустимі норми ділових взаємовідносин, права, відповідальність, обов'язки підприємств, які регулюють діяльність, включаючи обмеження на окремі її види, визначаючи форми та методи захисту інтересів.

Економічна складова макросередовища визначає загальний рівень економічного розвитку, що залежить від тривалості економічних циклів ринкових відносин та наявних економічних детермінант, в яких функціонує підприємство. Так, до найбільш актуальних економічних трендів слід віднести розвиток фінансової глобалізації, яка передбачає інтеграцію країни у міжнародну фінансову систему та базується на фінансовій лібералізації і використанні послуг міжнародних фінансових посередників.

Соціальна складова представляє соціальні процеси та тенденції, що відбуваються у суспільстві та впливають на діяльність підприємства. Вона включає існуючі традиції, цінності, етичні норми, менталітет, що відображається на економічних методах ведення бізнесу. Зміни у зовнішньому і внутрішньому середовищі підприємства, що викликані глобалізацією ринків, характеризуються зрушеннями в структурі робочих місць і демографії робочої сили, динамічними організаційними змінами, збільшенням кількості виникнення колективних трудових спорів та підвищенням рівня соціальної відповідальності керівників підприємства за прийняті управлінські рішення.

Необхідною вимогою сучасного економічного розвитку суспільства є визначення технологічної групи чинників у глобальному, національному та галузевому масштабах. Функціонування підприємств відбувається в умовах динамічного науково-технічного прогресу, який у своєму розвитку охоплює фундаментальні теоретичні та прикладні дослідження, конструкторсько-технологічні розробки, впровадження нової техніки та технологій для вдосконалення технологічних процесів на підприємствах. За даних умов якісний технологічний потенціал підприємств є запорукою їх конкурентоздатності та фінансового успіху.

Висновки. Врахування мікроекономічних та макроекономічних чинників побудови фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств буде сприяти підвищенню ефективності їх фінансової діяльності та формуванню якісного фінансового потенціалу, що є необхідною умовою зміцнення фінансової безпеки та забезпечення фінансової стійкості підприємств. В свою чергу досягнення таких результатів є основою для створення ефективної системи фінансової безпеки телекомунікаційних підприємств, як базису їх сталого розвитку. Досягнення мети побудови фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств передбачає оптимізацію процесів руху фінансових ресурсів щодо їх достатнього формування, оптимального розподілу та раціонального використання, як комплексного елементу забезпечення фінансового потенціалу.

Список використаної літератури

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев: Эльга, Ника-Центр, 2004. 784 с.
2. Глушенко О. В. Фінансова архітектура: теоретико-методологічний аспект. *Наука і економіка. Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету*. 2013. № 4(32). Т. 1. С. 43-52.
3. Гриценко А. А. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований / под ред. д-ра экон. наук А. А. Гриценко. Київ: Форт, 2008. 928 с.
4. Гриценко А. А. Институційна архітектура грошово-кредитної політики. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України*: збірник наукових статей. Харків: Фінарт, 2003. С. 4-7.
5. Зеліско І. М., Сосновська О. О. Аналіз впливу глобальних ризиків сучасності на функціонування вітчизняних підприємств зв'язку. *Бізнес Інформ : науковий журнал*. 2018. № 12. С. 232–238.
6. Луцишин З. Сучасна світова фінансова архітектура: тенденції та суперечності розвитку в умовах глобалізації. URL: <http://soskin.info/ea/2005/5-6/20050506.html>.
7. Стецюк П. А. Фінансова архітектура забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2014. №150. С. 33–40.

REFERENCES

1. Blank, I.A. (2004) *Upravleniye finansovoy bezopasnostyu predpriyatiya* [Management of financial security of the enterprise]. Kyiv: Elga, Nika-Centre.
2. Hlushchenko, O.V. (2013) *Finansova arkhitektonika: teoretyko-metodolohichniy aspekt* [Financial architecture: theoretical and methodological aspect] *Current problems and prospects for the development of the financial and credit system of Ukraine*, 4(32), 43-52.
3. Grytsenko, A.A. (2008) *Institutsionalnaya arkhitektonika i dinamika ekonomicheskikh preobrazovaniy* [Institutional architectonics and the dynamics of economic transformation]. Fort, Kyiv.
4. Grytsenko, A.A. (2003) *Instytutsiina arkhitektonika hroshovo-kredytnoi polityky* [Institutional architecture of monetary policy] *Actual problems and prospects of development of the financial and credit system of Ukraine: a collection of scientific articles*, Kharkiv: Finart, 4-7.
5. Zelisko, I.M. Sosnovska, O.O. (2018) *Analiz vplyvu hlobalnykh ryzykiv suchasnosti na funktsionuvannia vitchyznianskykh pidpriemstv zviazku* [Analysis of the impact of modern global risks on the functioning of domestic telecommunications companies]. *Business Inform: a scientific journal*, (12), 232-238.
6. Lutsyshyn, Z. (2005) *Suchasna svitova finansova arkhitektonika: tendentsii ta superechnosti rozvytku v umovakh hlobalizatsii* [Contemporary World Financial Architecture: Trends and Contradictions in Globalization] Retrieved from <http://soskin.info/ea/2005/5-6/20050506>.
7. Stetsiuk, P.A. (2014) *Finansova arkhitektonika zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva* [Financial architecture to ensure the competitiveness of the enterprise]. *Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko*,(150), 33–40.

КУЗЬМЕНКО ЛЕСЯ АЛЕКСАНДРОВНА. ДЕТЕРМИНАНТЫ ФИНАНСОВОЙ АРХИТЕКТониКИ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. В статье представлены сущность и значение финансовой архитектоники предприятий. Выявлены микроэкономические и макроэкономические факторы формирования финансовой архитектоники телекоммуникационных компаний. Обоснованы основные направления построения финансовой архитектоники и принципы формирования телекоммуникационных компаний.

Ключевые слова: финансовая архитектоника, телекоммуникационные предприятия, финансовые ресурсы, финансовые риски, микроэкономические факторы, макроэкономические факторы, финансовая безопасность.

KUZMENKO LESYA. DETERMINANTS OF FINANCIAL ARCHITECTONICS OF TELECOMMUNICATION ENTERPRISES. The article presents the essence and significance of financial architecture of enterprises. Microeconomic and macroeconomic factors of financial architecture formation of telecommunication enterprises are revealed. The main directions of construction of financial architecture of telecommunication enterprises are substantiated.

Key words: financial architecture, telecommunication enterprises, financial resources, financial risks, microeconomic factors, macroeconomic factors, financial security.